

محفل انس با قرآن ویژه مدیران - روز سه‌شنبه ۹۶/۱۰/۱۹

تفسیر بعضی از صفات متقین در آیات ابتدایی سوره بقره

علم و یقین دو مقوله جدا از هم هستند. علم مجموعه آگاهی‌ها و دانش انسان است که همین علم در زبان روایات به عنوان نور گفته شده، نوری که روشنی‌بخش انسان و حیات‌بخش جامعه است.

علم در واقع یک موهبت الهی است و از ناحیه خداوند به قلب هر شخص مستعد که خداوند بخواهد انداخته می‌شود. این علم با علوم امروزی دانشگاهی و غیره متفاوت است و هرکس به این درجه از علم نمی‌رسد.

اگر علم به ایمان و یقین تبدیل شود رشد و هدایت به سراغ انسان می‌آید. البته به قول شهید مطهری گاهی انسان به چیزهایی علم دارد و دائماً در شک می‌ماند. این توقف در شک خطرناک است و احتمال دارد گمراهی به همراه داشته باشد که انسان به همه چیز شک کند و نتیجه نگیرد.

خوب است که انسان از شک عبور کند و به یقین برسد. اهل تقوا پس از علم و ایمان به یقین می‌رسند «و بالاخره هم یوقنون» بنابراین کسب علمی که از مقوله نور است باعث رشد می‌شود و در آموزه‌های دینی آمده است که «خدایا پناه می‌برم به تو از علمی که سودمند نیست».

یقین بالاتر از علم است. در آیات ابتدایی سوره بقره بعضی صفات متقین ذکر شده است که متقین کسانی هستند که ایمان به غیب می‌آورند (دائم بر ایمانشان افزوده می‌شود) و اقامه نماز می‌کنند و از آنچه روزی‌شان کردیم انفاق می‌کنند و در آیه بعد می‌فرماید که به کتابی که به عنوان قرآن بر پیامبر (ص) نازل شده ایمان دارند و نیز به سایر کتاب‌هایی که بر پیامبران قبل از پیامبر اسلام نازل شده ایمان دارند اینان به آخرت نیز یقین دارند.

اینجا این پرسش مطرح می‌شود که چرا متقین از آنچه خداوند روزی‌شان کرده انفاق می‌کنند «مما رزقناهم ینفقون» و عبارت «من اموالهم» نیامده است؟ دو پاسخ می‌توان به این پرسش داد. یکی اینکه تعبیر «من اموالهم» فقط انفاق مالی را دربرمی‌گیرد، درحالی‌که همه مردم نمی‌توانند دارای مال و ثروت باشند که بتوانند انفاق کنند؛ بنابراین دایره «مما رزقناهم ینفقون» فراتر و گسترده‌تر از انفاق مال است و شامل مال و نیز انفاق علم، هنر، بیان و غیره می‌شود. پاسخ دیگر این است که تکیه بر تعبیر «رزقنا» هم نشان می‌دهد در اموال انسان مواردی وجود دارد که زیرمجموعه رزقنا قرار نمی‌گیرد به عنوان سرمایه‌ای که انسان از مال حرام به دست آورده باشد رزق نیست، بلکه رزق از راه حلال و شرع به دست می‌آید که خداوند می‌فرماید «رزقناهم» و اینها همه عطایا و رزق الهی حساب می‌شود.